

Autisme og tillægsdiagnoser

v/Dorthe Höck

Slide 1

1

Underviser Dorthe Höck

Slide 2

Speciale i ASF og ADHD
Rådgivning, vejledning og kurser
Mentorordninger
Supervision
Huskurser og undervisning
VISO-specialist

Website: go-between.dk
mail: dh@dorthehoek.dk
mobil: 2485 7309

2

Belastningsreaktioner

Slide 3

3

go between

Hvorfor gives diagnosen autisme?

- Fordi barnet/den unge ikke udvikler sig som omgivelserne forventer.
- Fordi barnet/den unge er i mistrivsel.
- Fordi omgivelserne ønsker viden om, hvordan de kan støtte barnet/den unge med at komme i trivsel.
- Husk at bruge den viden, diagnosen giver.

Slide 4

4

go between

Hvad er autisme?

- Autism er usynligt - ingen kan se autismen.
- Autism kaldes en udviklingsforstyrrelse, hvilket betyder, at udviklingen kan/vil blive forstyrret.
- Autism påvirker altid personen og er med til at gøre til personen til den han/hun er.
- Hvis den unge og omgivelserne forstår at arbejde for og ikke i mod autismen, kan der i et samspil udvikles strategier, der kompenserer den unge i hverdagen.

Slide 5

5

go between

Autismespektrumsforstyrrelse

- En gennemgribende udviklingsforstyrrelse
- Spektrum betyder, at diagnosen indeholder flere varianter.

Atypisk autisme Infantil autisme GUA Aspergers syndrom

- Normalt begavet og mentalt retarderet
- Dobbelt diagnoser/komorbiditet forekommer ofte, herunder angst, ADHD, depression, OCD, PDA, selvskaade, spiseforstyrrelser

Slide 6

6

go between

Autisme påvirker hjernen

- Autisme påvirker den måde, hjernen fungerer på.
- Hjernen er ligesom en computer, der altid er tændt.
- Autisme får nogen gange hjernen til at arbejde anderledes end andre menneskers hjerter.
- At have en hjerne med autisme er som at have en computer med et autisme-styret styresystem, der hedder ASF.

Slide 7

7

go between

Dem uden autisme

- De mennesker, der IKKE har autisme, har en hjerne, der fungerer med et andet styresystem. Det kaldes NT styresystem.
- Et NT styresystem er det mest almindelige. De fleste mennesker har en hjerne med et NT styresystem.
- Det er vigtigt at forstå, hvilke "programmer", der skal bruges i samvær med andre mennesker.

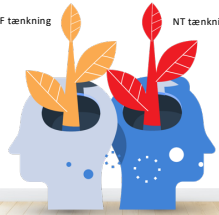
Slide 8

8

go between

ASF og NT

ASF tænkning NT tænkning

Vi kan imødegå autisme, når vi forstår forskellen mellem ASF og NT tænkning

Slide 9

9

go between

Hvad måler vi mistrivsel på?

- For at udpege det *atypiske* må vi være enige om, hvad det *typiske* er.
- Neurologisk typisk – 1 ud af 100 børn fødes autistisk.
- Udviklingspsykologerne hjælper os med at forstå hvorfor, fx Piaget, Sommer og Stern.

Slide 10

10

go between

Autismespektrumsforstyrrelse = ASF

A = Triaden

Gensidighed

S = Ringene udenom

F = Udviklingslinje

Slide 11

11

go between

Sanseforstyrret

De fem ydre sanser: Lugt, syn, følelse, hørelse, smag

De to indre sanser

Den vestibulære sans = ligevægtssansen, som er placeret i det indre øre

Den proprioceptive sans = kropsbevidsthed, som fortæller os, hvor og hvordan vores krop befinder sig.

Slide 12

12

Sanseperception

Sanseperception er en neurologisk proces, der gør, at vi opfatter sansesignaler både fra vores egen krop og fra omgivelserne. Signalerne bliver kognitivt bearbejdet, forstået og organiseret.

Slide 13

13

Hvad kan det betyde?

Hypersensitive mennesker bliver ofte overvældet af at tage del i omverdenen.

Det kan føre til undgåelsesadfærd og/eller isolation.

Slide 14

14

Eksekutive funktioner

Kolde, eksekutive funktioner
Arbejdshukommelse, planlægning, problemløsning

Varme, eksekutive funktioner
Følelsesmæssig regulering og socialt ræsonnement

Slide 15

15

 Autisme i en NT kontekst

- Kian Rose og Amy Pearson - to engelske forskere, som perspektiverer masking i en sociologisk optik.
- Når børn og unge med ASF vokser op i et neurotypisk miljø, bliver de nødt til at tilpasse sig/maskere sig.
- Dette gør de ofte i et sådant omfang, at det kan udløse en belastningsreaktion.

Slide 16

16

 Autismen i en NT kontekst

- Den unge oplever sig ikke forstået / forkert. Selvværd og selvtillid hos barnet/den unge påvirkes negativt.
- Barnet/den unge får anvisninger, der medfører usikkerhed på egne oplevelser.
- Barnet/den unge kan udvikle forskellige former for angst. Undersøgelser viser, at personer med autisme er mere sårbare og lettere udvikler angst.

Slide 17

17

 Tillægsdiagnoser

- Angst eller frygt for ikke at kunne håndtere en konkret situation.
- Angst er en irrationel tilstand, der opstår, når en person er sårbar og oplever sig utilstrækkelig. Frygt opstår med afsæt i en erfaring.
- Depression, stress, kravundvigelse, spiseforstyrrelse, selvskaide.
- ADHD, ADD, indlæringsproblemer.

Slide 18

18

 Tillægsdiagnoser fortsat

- Autismen er iboende/medfødt. En tilstand som ikke går væk. Jo bedre vi forstår autismen, jo mindre vil den forstyrre livsdueligheden.
- Når autismen ikke mødes tilstrækkeligt, opstår belastningsreaktioner. Det sker, når kravene fra omgivelserne er for store.
- Hvis der skal arbejdes med tillægsdiagnoserne, skal det være med afsæt i autismen.

Slide 19

19

 Komorbiditet - angst

- Angst er en naturlig følelse, som vi alle oplever. Angsten dannes af vores tanker, følelser, krop og handlinger.
- Vi skal skelne mellem angst og en angstlidelse.
- 45 % af børn med ASF påvirkes i perioder af en angstlidelse.

Definitionen på en angstlidelse:
Angsten er irrationel eller forstyrrende for barnets livsudfoldelse.
Det er ofte vanskeligt at definere, om der er tale om en angstlidelse, eller om det er autismen, der hæmmer trivslen.

Slide 20

20

 Hvilken angstlidelse?

- OCD** Er barnet bange for, at der sker andre noget, hvis det ikke udfører sine ritualer? Medfører ritualerne behag eller ubehag?
- Socialfobi** Er barnet bange for, at andre tænker dårligt om ham/hende? Er frygten overdreven og ubegrundet. Er den reel?
- Andre angstformer** Separationsangst, specifik fobi, generaliseret angst, panikangst, agorafobi, PDA.

Slide 21

21

Hvilken angstlidelse?

- Autisme beskrives som gennemgribende og som et spektrum.
- Nogen siger en særlig kultur.
- En neurologisk udviklingsforstyrrelse kræver en neuro-pædagogisk tilgang.
- Start derfor altid med at forstå, hvad ASF betyder for barnets forudsætninger.

Autism and the brain
The areas of the brain affected by autism, which stems from abnormal brain development.

Affect on brain cells (neurons)
• Cells are smaller, more densely packed in certain areas
• Have shorter, less developed branches

Source: The Journal of Nervous System Research © 2012 MCT

Slide 22

22

Stress og autisme

- Der er evidens for, at mennesker med ASF er sårbare overfor stress. Fokus bør rettes mod både forudsætninger og kontekst.
- Gennemgribende udviklingsforstyrrelse er neurologisk betinget og medfødt kontra neurotypisk (os der ikke har en udviklingsforstyrrelse).
- Kultur præget af værdier, som vi alle er med til at danne fx på uddannelsessteder, arbejdspladser, i familien, indkøbssteder og kultursteder

Slide 23

23

Definition af stress

Definition af stress ifølge Psykologisk pædagogisk ordbog:

"Stress opstår ved langvarig og opslidende psykisk og fysisk belastning på grund af udtalt forskel mellem krav fra omgivelserne og mulighederne for at opfylde dem".

Slide 24

24

go between

Negative og positive stressorer

Negative stressorer
Når stressen bliver så uoverskuelig, at der opstår kaos. Det giver forstyrrelser i hormonet kortison, og når der er for meget af det, påvirkes vores funktionsniveau.

Positive stressorer
Når stressen ikke stiger mere, end vi oplever at kunne håndtere, lærer vi nye strategier.

Slide 25

25

go between

Stort pres fra omgivelserne

Omgivelserne er tilrettelagt efter en neurotypisk logik og forståelse, hvilket betyder, at unge med en autistisk tænkning ofte er på overarbejde. 80 % af børn og unge med autisme, har et højt stressniveau.

Slide 26

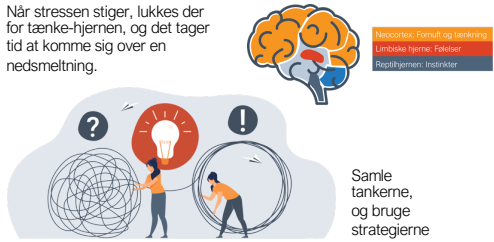

26

go between

Når stressen stiger

Når stressen stiger, lukkes der for tænke-hjernen, og det tager tid at komme sig over en nedsmeltning.

Slide 27

Samle tankerne, og bruge strategierne

27

Peter Vermeulen

- Gør os opmærksom på et væsentligt element, nemlig evnen til at kunne "læse" konteksten.
- Det betyder evnen til at samle vigtige detaljer. Både dem, vi kan se, og dem vi ikke kan se.
- Neurotypiske personer er kontekst-sensitive. Top down.
- Autistiske personer er kontekstblinde. Bottom up.

Slide 28

28

Kontekstens betydning

- Uddannelse
- Identitetsdannelse
- Sociale forventninger / NT kultur
- Sociale grupper
- Omgivelsernes forventninger

Slide 29

29

Energi til det sociale

Der er forskel på vores 'batteri', og hvor meget energi, vi bruger på at være sociale.

Betydning af stort batteri Betydning af lille batteri

Slide 30

30

go between

Brug HV-guiden i din kommunikation

Hvad skal jeg?
Hvorfor?
Hvordan?
Hvor skal jeg være?
Hvornår?
Hvor længe?
Hvem skal jeg lave det med?
Hvem kan jeg få hjælp af?
Hvad skal jeg bagefter?

Slide 31

Anne Skov Jensen er ophavskvinde til HV-guiden

31

go between

Barnets stemme

- Tal med barnet ud fra dets kognitive forudsætninger.
- Billeder, tegneseriesamtaler, socialhistorie
- Samtale - optag - transskribere - lav talekort
- Advokat - go between - tag barnets perspektiv,

Slide 32

32

go between

Bøger om børn og unge med autisme

Slide 33

33
